

010323

Dagens debattartikel

Guy von Dardel till Göran Persson inför Putins besök:

"Ta upp Wallenbergfallet"

Göran Persson bör demonstrera Sveriges beslutsamhet att finna sanningen om Raoul Wallenbergs öde, när ryske presidenten Putin i dag besöker Stockholm. Det kräver Guy von Dardel, halvbror till Raoul Wallenberg, i ett öppet brev till statsministern. Forskningen efter Raoul Wallenberg har nästan upphört sedan Göran Persson i januari bad oss anhöriga om ursäkt, framhåller Guy von Dardel. Han vill se alla ännu hemligstämplade dokument om Raoul Wallenberg i UD:s arkiv.

Öppet brev till statsminister Göran Persson:

I slutet av januari ringde Du upp mig på mitt hotell för att be om ursäkt för det officiella Sveriges misskötsel av Raoul Wallenberg-fallet. Jag uppskattar Din gest men måste konstatera att ändringarna varit till det sämre. Forskningen efter Raoul Wallenberg har, sedan dess, praktiskt taget upphört.

Under tre år har Sverige satsat cirka 300 000 för att klarlägga Raoul Wallenbergs öde genom forskning i ryska fängelser och institutioner. Avsikten med denna utgift var att skapa effektiva metoder och tekniker för att följa min broders vistelse i fångenskap. Med hänsyn till de goda framsteg vi gjort för att spåra Raoul Wallenberg är jag nu rädd att våra ansträngningar varit förgäves, om inte svenska regeringen kan och vill följa upp de hittillsvarande resultaten.

Mer än två månader efter upplösningen av arbetsgruppen om Raoul Wallenbergs öde saknas varje upplysning om den fortsatta forskningen. Nya riktlinjer utlovades förra hösten men har ännu inte presenterats. Som resultat har de överenskomna uppföljningsundersökningarna försenats.

FASTÄN SVENSKA TJÄNSTEMÄN förra året överenskommit om en uppföljningsfas, som skulle ge en anpassning av forskningen inom en ny administrativ struktur, har jag nu fått reda på att varje uppföljningsforskning först måste godkännas i enlighet med de nya riktlinjerna. UD-tjänstemän har också uppenbarligen bestämt att de tidigare oberoende sakkunniga nu endast indirekt kan fortsätta sina forskningsprojekt i Ryssland. Detta är i direkt konflikt med tidigare uttalanden av UD:s ämbetsmän, både muntligt och skriftligt. Ännu viktigare är att detta ytterligare hotar både kontinuiteten och effektiviteten i den pågående undersökningen.

Vid den offentliga presentationen av arbetsgruppens rapport den 12 januari frisläpptes tidigare hemligstämplade vittnesmål från 1970-2000 under stor publicitet, men flera viktiga dokument förblev hemliga. Inga dokument från svenska underrättelsetjänsten har släppts i fallet. Raoul Wallenberg-arkivet på UD innehåller inga uppgifter om vilka vittnesmål som har censurerats eller helt bortförts.

Sedan januari har ytterligare vittnen kommit fram i Raoul Wallenberg-fallet, men det finns ingen organisatorisk struktur för att systematiskt handskas med vittnesmålen. Jag begär att man låter mina representanter studera alla ännu hemligstämplade dokument för att garantera en systematisk undersökning.

För sin del har ryssarna endast framfört delbesked om utestående frågor. Deras forskning visar möjligheten av att Raoul Wallenberg inte dog 1947. Susan Mesinajs analys av sovjetiska fångkartotek har identifierat sex möjliga fångnummer, som skulle kunna tillhöra Raoul Wallenberg som hemlig fånge. Hittills har ryska sidan kunnat identifiera endast tre av dessa fångnummer och de individer numren hört till. Det visar sig att dessa inte var Raoul Wallenberg.

RYSSARNA HAR INTE heller kunnat identifiera fångarna i de celler som har identifierats av Marvin Makinen och Ari Kaplans i deras datorstudie av Vladimirtängelsets kartotek.

Den ryska sidan har upprepade gånger uttryckt sin villighet att fortsätta undersökningen. Men en närmare granskning av det ryska bidraget till slutrapporten visar att detta är ytterst begränsat både kvantitativt och kvalitativt. Ryssarna tycks helt och hållet ha varit inställda på att bekräfta den officiella tesen från 1957 att Raoul Wallenberg avled 1947 och att godta att allt viktigt arkivmaterial som kan motsäga denna tes, av okänd anledning medvetet och undantagslöst förstörts. Vår forskning visar att detta inte alltid är fallet. Av vikt i detta sammanhang är tillgången till känsliga ryska arkiv, inklusive de vid ryska utrikesspionaget och vid inrikesministeriet som är helt stängda.

Under de tio år som arbetsgruppen existerat har Sverige och Ryssland haft ett unikt samarbete när det gäller Raoul Wallenberg. Arbetsgruppen och dess konsulter har fått studera material som var strängt hemligt i ryska arkiv.

President Putin har redan tagit ett viktigt steg genom att förra året återupprätta Raoul Wallenberg formellt. I återupprättelseordern erkänns att Raoul Wallenberg var oskyldig till alla anklagelser mot honom.

Det skulle vara naturligt och ändamålsenligt för president Putin att vid sitt Sverigebesök bekräfta och motivera det ryska beslutet om återupprättelse och att detta följs upp med fortsatt intensiv forskning i ryska arkiv för att slutgiltigt klarlägga Raoul Wallenbergs öde. Vår forskning har visat att det finns mer uppgifter om Raoul Wallenberg i ryska arkiv och det ligger i Putins händer att frigöra dessa.

JAG UPPMANAR ER, herr statsminister, att sätta Raoul Wallenberg-fallet på den officiella föredragningslistan vid president Putins besök i Sverige och att demonstrera för honom Sveriges beslutsamhet att finna sanningen om Raoul Wallenbergs öde. Detta gäller också alla andra svenska medborgare som försvunnit i det tidigare Sovjetunionen.

Genom att avslöja sanningen om Raoul Wallenberg skulle Ryssland sända en viktig signal att landet är redo att öppna en ny era, där individer och deras rättigheter är av betydelse, särskilt rättigheterna för oskyldigt fängslade människor.

Medlemmarna i vår arbetsgrupp har visat att de kan göra meningsfulla framsteg i sökandet efter Raoul Wallenberg. Allt som